

Protokoll

Fra møte i Hovedkomiteen

Dato: 30-31. januar 2013, kl. 12-15

Sted: Lysebu, Oslo

Møteleder: Jan Alexander

Deltakere:

Fra Hovedkomiteen: Jan Alexander (leder), Gro-Ingunn Hemre (nestleder), Augustine Arukwe (30. januar), Aksel Bernhoft, Margaretha Haugen, Åshild Krogdahl, Jørgen Lassen, Audun Nerland, Janneche Utne Skåre, Bjørn Næss, Inger-Lise Steffensen, Leif Sundheim, Ole Torrissen, Olav Østerås, Torsten Källquist (for Line Sverdrup).

Fra Mattilsynet: Kirstin Færden, Hanne Marit Gran (30. januar), Aslaug Haga (30. januar)

Fra sekretariatet til VKM: Lars E. Hanssen (30. januar), Tron Øystein Gifstad, Danica Grahek-Ogden, Arne Mikalsen, Astrid Bjerkås (30. januar), Merethe Aasmo Finne (30. januar), Bente Mangschou, Inger Therese Laugsand Lillegaard, Ingfrid Slaatto Næss, Ville Erling Sipinen, Gro Mathisen, Edel Holene, Elin Thingnæs Lid, Marie Louise Wiborg (ref.)

1 Velkommen, fravær, habilitet og godgjøring

Leder av Hovedkomiteen, Jan Alexander, ønsket velkommen til møtet. Ingen medlemmer erklærte seg inhabile i sakene som skulle behandles.

2 Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Dagsorden og møteinnkallelse ble godkjent med et innspill om å ta opp hvordan ekspertene skal respondere på innlegg i avisene der VKM blir omtalt på en feilaktig måte. Det ble foreslått at dette kunne diskuteres under punktet om kommunikasjon knyttet til publisering av furan.

Det var ingen spesielle kommentarer eller oppfølgingspunkter til protokollen fra møtet 12. desember.

3 Saker som skal behandles på møtet

Økologisk produksjon og økologisk produsert mat (11/007)

VKM har mottatt en bestilling fra Mattilsynet der de ber om en vurdering av kunnskap om økologisk produksjon og økologisk produsert mat. Mattilsynet har funnet det hensiktsmessig å dele vurderingen, og dermed også spørsmålene i bestillingen, i tre hovedgrupper:

1. Plantehelse – planteproduksjon
2. Dyrehelse – dyrevelferd
3. Humanhelse – mat

Av hensyn til kapasitetsproblemer i sekretariatet og blant enkelte av VKMs eksperter har VKM i samarbeid med Mattilsynet blitt enig om at VKM ikke skal begynne med økologivurderingen før risikovurderingen av mykotoksiner i korn er avsluttet. Oppstart av

dette prosjektet er derfor ikke forsinket selv om det er en stund siden VKM mottok utkast til bestilling fra Mattilsynet.

Organisering og fordeling av arbeidet i VKM

VKM sekretariatet mener det vil være mest hensiktsmessig at VKM publiserer tre separate delrapporter for dette oppdraget, én for hver av de tre delene i bestillingen. Hele saken vil være forankret i Hovedkomiteen. Hovedkomiteen kan eventuelt vurdere å utarbeide en samlet konklusjon til slutt når alle de tre delrapportene er ferdigstilte og publisert.

1. Plantehelse – planteproduksjon: Faggruppe 9 vil ha ansvaret for utarbeiding av utkast til delrapporten. Faggruppe 1, 2, og 5 og evt. flere vil kunne bli involvert i deler av arbeidet. En prosjektgruppe vil bli nedsatt.
2. Dyrehelse – dyrevelferd: Faggruppe 8 vil ha ansvaret for utarbeiding av utkast til delrapporten. I dette arbeidet vil også Faggruppe 6 bli involvert. En prosjektgruppe er vedtatt av VKMs direktør.
3. Human helse – mat: Denne delen av oppdraget berører flere fagområder: smittestoffer, forurensninger, bruk av plantevernmidler og ernæring. Flere faggrupper vil bli involvert i arbeidet, og sekretariatet vil kommet tilbake til hvordan denne delen av oppdraget skal gjennomføres.

Tidsplan

Planen er å starte og utføre arbeidet med del 1 og del 2 i 2013, mens endelig rapporter skal publiseres innen 31. mars 2014. For at dette skal kunne gjennomføres må Hovedkomiteen få presentert utkast til rapporter på sitt møte før jul 2013.

Hovedkomiteen fikk fremlagt forslag til sammensetning av prosjektgruppe for plantehelse. Det ble foreslått at gruppen burde ha medlemmer med kompetanse om fremmedstoffer.

På møtet kom det frem at det var kapasitet i Faggruppen for smittestoffer og hygiene og at det derfor var ønskelig å starte opp dette arbeidet så snart som mulig. Videre ble det ytret ønske om at det var fint å komme i gang med alle delene av oppdraget så snart som mulig.

Vedtak:

Hovedkomiteen støtter sekretariatets forslag til fremdriftsplan og organisering, fordeling og prosjektstyring av arbeidet for del 1 (plantehelse) og del 2 (dyrehelse). Sekretariatet fikk i oppgave å sette i gang arbeidet med smittestoffdelen av oppdraget, samt se nærmere på oppstart av resten av humanhelsedelen av oppdraget om økologisk produksjon og økologisk produsert mat.

Hovedkomiteen støtter Faggruppe for plantehelse sitt forslag til medlemmer i prosjektgruppen med de innspill som kom frem på møtet.

Forskningsbehov avdekket i 2012 (13/004)

I fjor hadde VKM en større prosess med å sammenstille forskningsbehov, og dette resulterte i rapporten: Forskningsbehov påpekt av VKM 2012 (12-004-1-endelig).

VKM har som mål å publisere en samlet årlig rapport om forskningsbehov og kunnskapshull. For å lage årets rapport om forskningsbehov påpekt av VKM, foreslo sekretariatet at det tas utgangspunkt i rapporten fra i fjor, og Hovedkomiteens medlemmer ble bedt om å ta stilling til følgende:

- Er det i løpet av det siste året avdekket nye forskningsbehov som bør inn i rapporten?
- Bør prioriteringsrekkefølgen endres?
- Er noen påpekte forskningsbehov utdatert/bør de slettes?
- Skal egen tabell over kunnskapshull påpekt i VKMs risikovurderinger i 2012 legges ved rapporten?

Hovedkomiteen mente at VKMs påpekte forskningsbehov fra 2012 kan videreføres i årets rapport. Listen over kunnskapshull påpekt av VKM i arbeidet med risikovurderingene bør oppdateres.

Vedtak:

Sekretariatet fikk i oppgave å ferdigstille rapport om VKMs påpekte forskningsbehov sammen med listen over påpekte kunnskapshull avdekket av VKM i 2012, samt det som er avdekket i publiserte risikovurderinger så langt i 2013.

Sekretariatet spiller inn forskningsbehov og kunnskapshull påpekt av VKM til Forskningsrådet, Mattilsynet, relevante departementer og andre aktuelle institusjoner i løpet av 2013.

Sekretariatet sørger for dialog med Mattilsynet om Hovedkomiteens forslag til prioriterte tema som faller inn under forvaltningsrettet forskning. VKMs leder og nestleder rådføres ved behov.

Kombinasjonseffekter (11/005)

Kombinasjonseffekter av ulike kjemiske forbindelser diskuteres i ulike fora, og flere forskergrupper og internasjonale ekspertgrupper har sett på problemstillingen siden VKM publiserte sin rapport om kombinasjonseffekter i 2008. Hovedkomiteen besluttet på sitt møte i mars 2012 å lage en kort uttalelse fra VKM om status på kombinasjonseffekter, blant annet ved å se nærmere på konklusjonene i VKMs rapport fra 2008 opp i mot noen sentrale rapporter fra EU-kommisjonen og annen relevant vitenskapelig litteratur som er publisert etter offentliggjøringen av VKMs rapport i april 2008.

Siden sist møte i Hovedkomiteen er utkast til uttalelse om kombinasjonseffekter rettet opp i henhold til innspill som kom frem på møtet. Ny versjon av uttalelse om kombinasjonseffekter (11/005-1-rev1) var sendt ut i forkant av møtet for nye behandling i Hovedkomiteen.

Vedtak:

Hovedkomiteen vedtok uttalelse for presiseringer av konklusjoner i VKMs rapport fra 2008 med de endringer som kom frem på møtet.

Evaluering av kommunikasjon knyttet til publisering av risikovurdering av furan

For å vurdere om VKM lykkes med kommunikasjon av risikovurderinger med stor medieoppmerksomhet hadde VKMs kommunikasjonsrådgiver gjennomgått og evaluert kommunikasjonen rundt publisering av risikovurderingen av furan. I evalueringen ble det blant annet hentet inn synspunkter og erfaringer fra oppdragsgiver og noen av VKMs medlemmer som var sentrale i arbeidet med risikovurderingen.

Hovedkomiteens medlemmer fikk presentert resultatene fra evalueringen, samt forslag til tiltak og momenter som VKM bør være oppmerksomme på i saker som antas å ha interesse for allmenheten.

Vedtak:

Hovedkomiteens medlemmer tok orienteringen til etterretning.

Risikovurdering av mykotoksiner i korn (10/004)

Mattilsynet har bedt VKM om en risikovurdering av mykotoksiner (soppgifter) i norsk og importert korn. Bakgrunnen for oppdraget er blant annet at de siste års kornhøster i Norge har skapt bekymring på grunn av økt forekomst av særlig mykotoksinproduserende arter i soppfamilien *Fusarium*.

Hovedtemaet for dette møtet var gjennomgang av humanhelsedelen som ikke har vært behandlet av Hovedkomiteen før, samt se på endringene som er gjort i fôr/dyrehelsedelen. I tillegg må forslag til sammendrag, kunnskapshull og konklusjoner gjennomgås.

Vedtak:

Hovedkomiteen vedtok risikovurderingen av mykotoksiner i korn med de kommentarer og endringsforslag som kom frem på møtet. Nytt forslag til konklusjoner og sammendrag skal sendes på en siste elektronisk høring i Hovedkomiteen før risikovurderingen oversendes Mattilsynet. Dato for oversendelse til Mattilsynet ble satt til 20. mars.

Gruppearbeid

Hovedkomiteens medlemmer og sekretariatet ble delt inn i grupper for å diskutere hvordan VKM skal jobbe videre med enkelte temaer/oppgaver:

- Blogg
- Seminar for VKM 2013: Beregne, beskrive og kommunisere usikkerhet i VKMs risikovurderinger
- Tur til EFSA: Hva ønsker VKM å oppnå med turen?
- Ekstern evaluering av VKM
- Kvalitetssikring av VKMs risikovurderinger: Plan for kvalitetssikringstiltak i VKM og EFSA's transparency-dokument
- VKMs 10-års jubileum

Konklusjonene fra gruppearbeidene ble presentert for alle. Resultatene vil bli brukt til å gjennomføre flere av VKMs planlagte aktiviteter for 2013 (se punkt nedenfor om VKMs aktivitetsplan for 2013).

Nytte- risikovurdering av morsmelk (10/003)

VKM besluttet i 2010 å selvinitiere en nytte- og risikovurdering av morsmelk. Fokus skulle være på barnets helse, og ta utgangspunkt i dagens nivåer av miljøgifter i morsmelk i Norge.

Det har pågått et omfattende arbeid i arbeidsgruppen, og leder av Faggruppen for forurensinger presenterte hovedtrekkene i de foreløpige resultater fra vurderingen på møtet (med unntak av diskusjonskapitlet).

De første kapitlene (Background, Introduction, Recommendations, Prevalence and duration of breastfeeding og kapitlet Content of nutrients and immunological components in breastmilk) er ferdig fra arbeidsgruppen, og har vært behandlet og kommentert på møte i Faggruppen for ernæring, dietetiske produkter, ny mat og allergi.

Kapitlene *Background* og 1, 2 og 3 var vedlagt for behandling og godkjenning av Hovedkomiteen på møtet slik at arbeidet med å sluttstille hele vurderingen blir enklere. De øvrige kapitlene i vurderingen forventes ferdigstilt i arbeidsgruppen i løpet av våren sammen med diskusjonen og konklusjonen. Resten av nytte- risikovurderingen vil forhåpentligvis kunne fremlegges for Hovedkomiteen i juni eller eventuelt etter sommeren.

Vedtak:

Hovedkomiteen godkjente kapitlene 1, 2 og 3 med de endringer som kom frem på møtet.

Presentasjon av Norkost 3

Lene Frost Andersen ved Universitetet i Oslo presterte den nye kostholdsundersøkelsen Norkost 3. Norkost 3 er en landsomfattende kostholdsundersøkelse blant menn og kvinner i Norge i alderen 18-70 år. Kostholdet ble kartlagt i et utvalg av 862 menn og 925 kvinner i løpet av 2010-11. Deltagerne gjennomførte to 24 timers kostintervjuer per telefon med minst fire ukers mellomrom, og besvarte et matvaretendensspørreskjema. Undersøkelsen ble gjennomført av Avdeling for ernæringsvitenskap ved Universitetet i Oslo, i samarbeid med Mattilsynet og Helsedirektoratet (<http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/norkost-3-landsomfattende-kostholdsundersokelse-blant-menn-og-kvinner-i-norge-i-alderen-18-70-ar/Sider/default.aspx>).

VKM arbeider ofte med risikovurderinger der kostholdsdata er en del av grunnlaget for vurderingen. Kostholdsdata blir oftest brukt til å beregne inntak når stoffer skal risikovurderes. Det er særlig de norske representative kostholdsundersøkelsene Sped- og småbarnskost, Ungkost og Norkost som blir brukt. Sammen dekker disse undersøkelsene aldersspennet fra 6 måneder til 70 år. Det er brukt flere ulike metoder for å samle inn data fra de forskjellige aldersgruppene.

Hovedkomiteen fikk presentert metodene som er brukt i den nye kostholdsundersøkelsen, og forskjellene mellom denne og den forrige landsdekkende kostholdsundersøkelsen for voksne ble påpekt.

Hovedkomiteen takket Lene Frost Andersen for en flott og innholdsrik presentasjon.

VKMs aktivitetsplan for 2013 (12/007)

Revidert utkast til VKMs aktivitetsplan for 2013 (dokument 12/007-1-rev 1) var sendt ut med møtepapirene med forslag til faggruppene og Hovedkomiteens aktiviteter for 2013.

Det var ikke kommet inn andre forslag til temaer for seminar for VKM enn det som er knyttet opp til usikkerhet og risikokommunikasjon, og foreløpig tittel for seminaret er derfor foreslått til å være: beregne, beskrive og kommunisere usikkerhet i VKMs risikovurderinger. Dette ble diskutert i en av gruppeoppgavene.

Hovedkomiteens medlemmer ble bedt om å vurdere om forslag til Hovedkomiteens aktiviteter for 2013 er gjennomførbare, i tråd med tidligere innspill og ønsker den enkelte har for VKM i 2013.

Vedtak:

Hovedkomiteen vedtok aktivitetsplanen med de endringer som kom frem på møtet. Endelig aktivitetsplanen publiseres på vkm.no.

4 Orientering om arbeidet i faggruppene

Det ble ikke tid til å gjennomgå saker til behandling, men sekretariatet gikk igjennom forslag til tidsfrister for ferdigstillelse av pågående saker. Etter innspill fra faggruppelederne ble følgende frister foreslått:

- Vurdering av kunnskap om økologisk produksjon og økologisk produsert mat (plante- og dyrehelse): **1. mars 2014**
- Risikovurdering av mykotoksiner i korn: **20. mars 2013**
- Nytt- risikovurdering av morsmelk: **desember 2013**
- Vurdering av mulig helsefare ved konsum av kjøtt fra hjortevilt felt med blyholdig ammunisjon: **15. mai 2013**
- Vurdering av eksponering for aluminium i den norske befolkningen gjennom kostholdet og bruk av kosmetiske produkter: **12. mars 2013**
- Risikovurdering av aminosyrene histidin, metionin, S-adenosylmetionin og tryptofan: **11. mars 2013**
- Vurdering av risiko for svekket dyrevelferd ved merking av viltlevende dyr: **31. mai 2013**
- Risikokarakterisering av løvtreflis-import fra Nord-Amerika: **15. april 2013**
- Plantevernmidler: nye saker skal sluttbehandles på møte i mai

5 Nytt fra EFSA

Det var ingen orienteringssaker under dette punktet på møtet.

6 Orientering fra Mattilsynet

Det ble ikke tid til å orientere under dette punktet på møtet.

7 Nytt fra sekretariatet

Det ble ikke tid til å orientere under dette punktet på møtet.

8 Eventuelt

Det var ingen saker under eventuelt.

9 Nye møtedatoer for 2013

- Mandag 10. juni
- Torsdag 19. september
- Mandag 9. desember